

© UNICEF/Lehtipuu

PÄIVÄTYÖKERÄYS

Opettajan opas 2019–2020

- UNICEFin päivätyökeräys 2
- Järjestämisohjeet 3
- Usein kysytyt kysymykset 5
- Aamunavaus 6
- Tehtäviä oppitunneille 7

unicef

Tervetuloa tekemään Päivätyökeräys UNICEFille!

Haluamme tehdä lapsen oikeuksien edistämisestä opettajille ja oppilaille mahdollisimman helppoa ja innostavaa. **Tästä oppaasta löydät selkeät järjestämisohjeet sekä opetusmateriaalia**, joiden avulla saatte päivätyökeräyksestä irti entistä enemmän.

Oppituntitehtävien avulla käsittelette **lapsen oikeuksia ja kestävän kehityksen tavoitteita**, jotka linkittyvät erottamattomasti toisiinsa. Aamunavaus sekä tehtävät tukevat muuta opetusta ja voitte hyödyntää niitä suoraan eri oppiaineissa. Samalla edistätte OPSin useiden laaja-alaisen osaamistavoitteiden sekä monien oppiainekohtaisten tavoitteiden ja sisältöjen toteutumista.

UNICEFin työ, kuten myös Päivätyökeräyksen tarkoitus, perustuvat YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen. Marraskuussa 2019 sopimuksen hyväksymisestä on kulunut tasan 30 vuotta. **Valinta tehdä päivätyökeräys eli taksvärkki UNICEFille on valinta jokaisen lapsen oikeuksien ja maapallon kestävän tulevaisuuden puolesta.**

Lämmin kiitos teille opettajille, jotka taksvärkin kautta sekä monilla muilla tavoin väsymättä edistätte lapsen oikeuksia työssänne ♥

Keräyskohteena lapsen oikeudet Malawissa

Oppiminen on jokaisen lapsen oikeus. Laadukas koulutus jokaiselle on yksi maapallomme kestävän kehityksen tavoitteista. **Eteläisessä Afrikassa sijaitseva Malawi on yksi maailman köyhimmistä maista ja iso osa kouluikäisistä lapsista jää vaille hyvää opetusta ja tärkeitä perustaitoja.** Päivätyökeräyksellä kerätyillä varoilla Malawissa UNICEF pystyy esimerkiksi kehittämään opettajainkoulutusta ja huolehtii, että jokaisella on koulussa tarvittavat oppikirjat.

UNICEF on maailman vaikutusvaltaisimman lastenjärjestö, joka toimii yli 190 maassa. Suuruutemme ja hiotujen toimintatapojen ansiosta UNICEFin työhön lahjoitettu euro pystytään käyttämään lasten hyödyksi poikkeuksellisen tehokkaasti ja se on äärimmäisen arvokas sijoitus sekä lasten että maapallon tulevaisuuteen. Pidämme huolta erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa olevista lapsista.

Netissä valmis tapahtumainfo koteihin ja OPSin mukaiset oppituntimateriaalit

Ilmoitettuasi koulun UNICEFin Päivätyökeräykseen saat sähköpostiisi linkin koulun omaan sähköiseen materiaalipankkiin. **Materiaalipankista löydät esimerkiksi tämän oppaan sähköisen version sekä valmista tapahtumainfoa välitettäväksi koteihin ja oppilaille.** Uutuutena löydätte vanhempien infokirjeen myös arabiksi, venäjäksi ja somaliksi.

UNICEFin Päivätyökeräys on myös oiva työkalu kestävän kehityksen ja lapsen oikeuksien käsittelyyn kouluissa. Olemme valmistelleet oppaaseen tehtävät, joiden alkuun on merkitty selkeästi, minkä oppiaineiden opetukseen tehtävät soveltuvat. Näet myös mitä OPSin laaja-alaisia osaamistavoitteita tehtävä edistää. Myös kaikki oppituntitehtävien videot löytyvät koulunne materiaalipankista.

Näin pääset materiaalipankkiin:

- Käytä suoraa linkkiä, jonka **Päivätyökeräyksen järjestävä yhteysopettaja on saanut sähköpostiin.**

TAI

- Mene Päivätyökeräyksen nettisivuille osoitteessa www.unicef.fi/paivatyokeyrays ja valitse "Koulusi materiaalipankki". Löydät materiaalipankin syöttämällä sivulle koulusi postitoimipaikan ja nimen.

Verkkolahjoitus kätevä tapa palkanmaksuun

Päivätyökeräyksen varojen kerääminen verkkomaksuina on kätevä ja monien koulujen suosima tapa ohjata rahat maailman lasten hyväksi. Uutuutena lahjoittajat pääsevät tekemään lahjoituksen nyt halutessaan myös Mobile Paylla! Maksuvaihtoehdot löytyvät kätevästi verkkosivuiltamme työnantajan mennessä lahjoittamaan valitsemansa koulun Päivätyökeräykseen. **Ohjeet verkkomaksamiseen ovat oppilaille jaettavan työlomakkeen kääntöpuolella.** Oppilas antaa työlomakkeen työnantajalle.

Nykyään yhä harvempi pankki ottaa vastaan käteistilityksiä laskettavakseen konttoriin. Jos harkitsette varojen keräämistä käteisenä, varmistakaa suoraan lähialueenne pankista, että se ottaa vastaan käteistä.

Osallistukaa Päivätyökeräyskisaan – palkintona rap-artisti Cledos vierailulle kouluun!

Haluamme palkita oppilaita ahkerasta työskentelystä ja lapsen oikeuksien edistämisestä. Lukuvuonna 2019–2020 UNICEFin Päivätyökeräyksen järjestäneet koulut pääsevät osallistumaan **Päivätyökeräyskisaan, jossa kaikkien osallistuneiden kesken arvotaan rap-artisti Cledoksen vierailu kahdelle voittajakoululle.**

Sympaattinen ja päihteettömyyden puolesta puhuva Cledos tsemppaa nuoria työntekoon paremman maailman puolesta motivointivideolla, missä hän kertoo mm. parhaat vinkit taksvärkkityöpaikan hakuun. Kiitosvideolla Cledos taas kertoo oppilaille, mitä näiden keräämillä varoilla saadaan aikaan Malawissa.

Ilmoita koulusi syksyn kisaan 31.12.2019 mennessä ja kevään kisaan 1.6.2020 mennessä. Kisailmoittautumisen voit tehdä osoitteessa www.unicef.fi/paivatyokeyrays tai yhteysopettajan taksvärkipäivänä saaman sähköpostiviestin linkin kautta.

Näin järjestät UNICEFin Päivätyökeräyksen:

Innosta oppilaat mukaan – videot ja tämän oppaan tehtävät auttavat.

Kerro Päivätyökeräyksestä koteihin ja oppilaille

Hauskaa taksvärkkipäivää!

1–2 KUUKAUTTA ENNEN PÄIVÄTYÖKERÄYSPÄIVÄÄ

1. Päättäkää koulunne taksvärkkipäivä.

2. Opettaja, ilmoita koulusi mukaan UNICEFin päivätyökeräykseen osoitteessa www.unicef.fi/paivatyokerays tai p. 09 584 501. Osallistuminen on maksutonta ja ilmoittautumisen tehnyt yhteysopettaja saa sähköpostilla koulunne materiaalipankinlinkin. Sieltä löydätte oppilaille tulostettavat työlomakkeet, ohjeet tuottojen tilittämiseen sekä laadukasta opetusmateriaalia eri oppiaineisiin hyödynnettäväksi. Jakakaa linkki kaikille opettajille!

UNICEFin päivätyökeräyksen tekevät oppilaat ovat työpäivän aikana vakuutettuja vakuutusyhtiö Ifin kautta.

3. Käynnistäkää taksvärkkipäivän työnhaku.

- Katsokaa ”UNICEF x Cledos Päivätyökeräys 2019-2020” -video koulunne sähköisestä materiaali-pankista tai Päivätyökeräyksen nettisivuilta. Siitä oppilaat saavat vinkkejä työnhakuun sekä lisätietoa keräyskohteesta. Voitte katsoa videon koulun yhteisessä tiedotustilaisuudessa tai luokissa esimerkiksi niin, että oppilaat katsovat videon omista kännyköistään.
- Keskustelkaa yhdessä oppilaiden kanssa työnhakuvinkeistä **tai ohjatkaa oppilaat lukemaan niitä itsenäisesti tai pienissä ryhmissä sivuiltamme www.unicef.fi/paivatyokerays.**
- Jaa oppilaille infokirje, jota he voivat hyödyntää työhaun tukena. Infokirje löytyy koulunne sähköisestä materiaali-pankista ja Päivätyökeräyksen nettisivuilta.

Näin pääset materiaali-pankkiin:

- Käytä suoraa linkkiä, jonka **Päivätyökeräyksen järjestänyt yhteysopettaja on saanut sähköpostiinsa.** Jaa linkki kollegoillesi!
- Mene Päivätyökeräyksen nettisivuille osoitteessa unicef.fi/paivatyokerays, ja valitse ”Koulusi materiaali-pankki”.

Suosittelimme keräyssummaksi 20 €/oppilas, mutta koulu voi vapaasti päättää yhteisen keräyssumman. Työnantajan ei tarvitse suorittaa ennakonpidätystä eikä sosiaaliturvamaksuja päivätyön palkasta.

Ohjeistakaa oppilaat työnhakuun mahdollisimman ajoissa, jotta työpaikan etsintään jää aikaa.

★ Taksvärkkityön voi toteuttaa monella tavalla

Työ voi olla kotona, naapurissa tai sukulaisella tehtäviä pihatöitä, kotitöitä, lasten tai lemmikkien hoitoa.

Kysykää työtä lähialueen yrityksistä tai yhdistyksistä. Lähikaupassa tai toimistossa voi tehdä avustavia tehtäviä, kuten kaupan tuotteiden hyllytystä tai postituksissa avustamista. Päivätyökeräys voi myös olla koko koulun tapahtuma, kuten konsertti, disko tai myyjäiset, joiden tuotto lahjoitetaan UNICEFille. Luokka tai koulu voi myös sopia yhteisen projektin, kuten siivousurakan suorittamisesta kunnalle, yhdistykselle tai yritykselle.

- 4. Kahden viikon sisällä ilmoittautumisesta saatte postitse UNICEFin Päivätyökeräyksestä kertovia julisteita – kiinnittäkää julisteet kouluun näkyvälle paikalle.** Saatte postitse myös tämän oppaan useampana kappaleena opettajien käyttöön.

... Näin järjestät UNICEFin Päivätyökeräyksen

PÄIVÄTYÖKERÄYSPÄIVÄNÄ

1. **Oppilas suorittaa päivän työn ja antaa esitetyt työlomakkeen työnantajalle**, joka allekirjoittaa tai leimaa lomakkeen alaosan työpäivän lopuksi.
2. **Työnantaja maksaa palkan** joko käteisenä tai verkkomaksuna Päivätyökeräyksen nettisivuilta (suositeltu päiväpalkka 20€).
3. **Oppilas palauttaa lomakkeen alaosan kouluun**. Mikäli palkka on maksettu käteisenä, oppilas tuo rahat kouluun yhdessä lomakkeen alaosan kanssa. Lomakkeen yläosa jää työnantajalle kuitiksi maksusta.

Voittakaa

CLEDOS vierailulle kouluunne!

Kisaohjeet: www.unicef.fi/paivatyokeyrays

PÄIVÄTYÖKERÄYSPÄIVÄN JÄLKEEN

1. **Jos keräätte varat käteisenä, järjestä käteisten tilitys UNICEFille**. Tilityslomake ohjeineen ja viitenumeroineen löytyy koulunne materiaalipankista, jonne pääsee ilmoittautumisvahvistuksessanne olevasta linkistä. Tilityspussit löydätte koulullenne postitusta materiaalipaketista. Huom! Olkaa yhteydessä paikalliseen pankkiinne etukäteen, jotta löydätte varmasti konttorin, joka ottaa käteistä vastaan. Ohjeita voi tiedustella tarvittaessa asiakaspalvelustamme p. 09 584 501 tai information@unicef.fi.
 2. **Ilmoita koulunne Päivätyökeräyskisaan. Kaikkien osallistuneiden kesken arvotaan kaksi rap-artisti Cledoksen vierailua koululle**. Ilmoittautuminen syyslukukauden kisaan päättyy 31.12.2019 ja kevätlukukauden kisaan 1.6.2020. Ilmoittautumisen voit tehdä osoitteessa www.unicef.fi/paivatyokeyrays tai taksvärkipäivän viestissä olevan linkin kautta.
 3. **Saatte UNICEFiltä sähköpostitse tiedon koulun tuloksesta noin kahden kuukauden kuluttua tapahtumapäivästä**. Tieto saapuu ilmoittautumisen hoitaneen henkilön sähköpostiin. Jaa viesti kollegoillesi sekä Wilmassa oppilaille ja koteihin.
 4. **Katsokaa oppilaiden kanssa kiitosvideo**, jossa Päivätyökeräyksen suojelija, rap-artisti Cledos kiittää kaikkia osallistujia ja kertoo, mitä tuloksilla saadaan aikaan. Linkki videoon löytyy koulunne tulossähköpostista. Video on saatavilla myös koulunne sähköisessä materiaalipankissa ja Päivätyökeräyksen nettisivuilla. Saamamme palautteen mukaan oppilaat eivät yleisesti tiedä tai muista, mihin päivätyössä kerätyt varat käytetään. Tästä syystä **suosittelemme lämpimästi kiitosvideon jakamista oppilaille**.
 5. UNICEF lähettää koululle lukukauden lopussa julisteet, joissa kerrotaan tarkemmin, miten kerätyillä lahjoituksilla on edistetty lapsen oikeuksien toteutumista kohdemaassa. Lue julisteen tekstit aamunavauksena luokassa tai koulun yhteisessä juhlassa tai tilaisuudessa ennen niiden kiinnittämistä kouluun näkyvälle paikalle. Jos mahdollista, viestittäkää myös koteihin sopivassa kohtaa päivätyökeräyksen tuloksesta ja varojen käytöstä. Monissa tapauksissa juuri huoltajat maksavat päivän palkan.
- ★ Sijoita julisteet ruokajonon jonotuspaikalle, jolloin kaikki oppilaat pääsevät luontevasti vuorollaan lukemaan kiitoksen ja saavutetut tulokset.

USEIN KYSYTYT KYSYMYKSET

Jos paikkakuntamme pankit eivät ota vastaan käteistä rahaa, miten tilitän työnantajilta tulleet rahat?

Koska vain osa pankeista ottaa vastaan käteistä rahaa, **kannustamme tekemään palkanmaksun verkkomaksuina**. Merkitkää työlomakkeeseen, keräätekö varat käteisenä vai verkkomaksuina. Ohjeistakaa myös oppilaita muistuttamaan työnantajaa verkkomaksusta. Työnantajat eivät tarvitse erikseen tilinumeroa tai viitenumeroa tehdäkseen lahjoituksen verkossa.

Jos kuitenkin keräätte varoja käteisenä, **varmistakaa ennen taksvärkkiä omasta konttorista, ottaako pankki vastaan käteistä rahaa**. Tarvittaessa kyseinen konttori voi neuvoa toisen konttorin, jossa käteistalletukset onnistuvat. Lisäohjeita asiakaspalvelustamme p. 09 584 501 tai information@unicef.fi.

Oppilaamme haluavat tietää lisää siitä, mihin heidän keräämänsä rahat menevät. Voisiko joku teiltä tulla kertomaan tästä tarkemmin?

Kyllä! **Tarjoamme kouluille maksuttomia kouluvierailuja**. Voitte tilata koululenne ammattitaitoisen kouluvierailijamme pitämään oppilaille esittelyn keräyskohteesta ja lapsen oikeuksista. Sopikaa vierailu hyvissä ajoin ottamalla yhteyttä asiakaspalveluumme numeroon 09 584 501 tai osoitteeseen information@unicef.fi. Varmimmin saatte vierailun toivomallenne ajankohdalle ottamalla yhteyttä lukukauden alussa.

Saammeko tietää, paljonko juuri meidän koulumme keräsi keräsi UNICEFin Päivätyökeräyksessä Malawin lasten koulunkäynnin hyväksi?

Kyllä! Koulunne yhteyshenkilö saa UNICEFiltä sähköpostitse tiedon koulun tuloksesta noin kahden kuukauden kuluttua tapahtumapäivästä.

Voiko tapahtumapäivän tarvittaessa siirtää toiseen ajankohtaan?

Voitte hyvin siirtää Päivätyökeräyksen toiselle päivälle oman harkintanne mukaan. Mikäli joudutte siirtämään taksvärkin seuraavaan lukukauteen, ilmoittakaa tästä asiakaspalveluumme numeroon 09 584 501 tai osoitteeseen information@unicef.fi. Näin varmistamme, että koulunne ilmoittautuminen pysyy voimassa ja lahjoittaminen onnistuu edelleen.

Osa oppilaista kokee työpaikan löytämisen vaikeana. Voiko Päivätyökeräyksen toteuttaa jollakin muulla tavoin?

Ehdottomasti, keräyksen toteutukseen on monia tapoja! Keskustelkaa työnteosta oppilaiden kanssa monipuolisesti. Taiteesta kiinnostunut oppilas voi esimerkiksi innostua tienaamaan päivän palkan piirtämällä tai maalaamalla taulun ja myymällä sen lähipiirissään. Luokka tai koulu voi myös sopia yhteisen projektin, kuten siivousurakan, suorittamisesta kunnalle, yhdistykselle tai yritykselle.

Päivätyökeräys voi olla myös koko koulun tapahtuma, kuten konsertti, disko tai myyjäiset, joiden eteen tehdyn työn tuotto eli esimerkiksi pääsymaksu- ja tarjoilutulot lahjoitetaan UNICEFille.

Oppilaiden vanhemmat kyselevät toisinaan, mistä taksvärkissä on kyse. Kuinka voisimme informoida heitä?

Yhteysopettaja saa sähköpostiinsa valmiita Wilmaviestejä, joilla tapahtumasta on kätevää kertoa koteihin ja oppilaille. Koulunne sähköisestä materiaalipankista löydätte tulostettavan infokirjeen työnantajille ja koteihin. Kirje on valittavissa suomeksi, englanniksi, somaliksi, arabiaksi ja venäjäksi.

Osa oppilaista haluaa tukea taksvärkituotoilla luonnonsuojelua, mutta monen mielestä myös ihmisoikeudet ovat tärkeä asia. Voimmeko lahjoittaa varat moneen eri kohteeseen?

Olemme samaa mieltä siitä, että monet järjestöt tekevät tärkeää työtä. UNICEF on maailman vaikutusvaltaisin lastenjärjestö, joka toimii yli 190 maassa. Suuruutemme ja hiottujen toimintatapojen ansiosta UNICEFin työhön lahjoitettu euro pystytään käyttämään lasten hyödyksi poikkeuksellisen tehokkaasti ja se on äärimmäisen arvokas sijoitus sekä lasten että maapallon tulevaisuuteen. Pidämme huolta erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa olevista lapsista.

Voitte päättää itse lahjoittamanne summan suuruuden. Jokainen koulun tekemä lahjoitus UNICEFin työhön on tärkeä sijoitus, josta maailman lapset kiittävät.

Jos koulunne ehti jo järjestää taksvärkin ja haluatte lahjoittaa varat UNICEFin työhön, ottakaa yhteyttä asiakaspalveluumme p. 09 584 501 tai information@unicef.fi tilitysohjeiden saamiseksi.

AAMUNAVAUS

Puun alta luokkaan opiskelemaan

12-vuotias malawilaistytö **Chimwemwe Phiri** rakastaa lukemista. Se on kuitenkin hankalaa, sillä lähimpään kirjastoon on kahden tunnin kävelymatka. Hänen koulussaan ei ole kirjastoa, eikä myöskään tarpeeksi luokkahuoneita. Siksi monet lapset joutuvat opiskelemaan ulkona, puun alla istuen.

Nankhalin alakoulu, jossa Chimwemwe opiskelee, sijaitsee itäisessä Malawissa, Afrikassa. Koulussa on yli 1 700 oppilasta, mutta vain viisi luokkahuonetta.

Puun alla opiskelu voi kuulostaa hauskalta, mutta totuus on usein toisenlainen.

Kuivalla kaudella sää on itäisessä Malawissa tukalan kuuma ja tuulinen. Niin oppilaiden kuin opettajienkin on hankala keskittyä ulkona, kun tuuli puhalttaa tomua silmiin. Muina vuodenaikoina kylmät aamut tai sade tekevät oppimisesta vaikeaa.

Myös Chimwemwe opiskeli ensimmäiset kouluvuotensa istuen maassa puun alla.

- Sadekaudella kirjamme kastuivat ja meidän käskettiin mennä kotiin.

Sadekaudella tunnit jäävätkin usein pitämättä. Se tarkoittaa, että oppilaat eivät ehdi opiskella asioita, jotka heidän kuuluisi oppia.

Nyt UNICEF on kuitenkin puuttunut peliin ja oppilaiden opiskeluolot parantuvat.

UNICEF rakentaa kouluun kuusi uutta luokkahuonetta, kirjaston ja vessoja. UNICEF myös tarjoaa puunsienisiä istutettavaksi koulun alueelle, jotta koulusta tulisi vihreämpi ja viihtyisämpi.

Oppilaat pääsevät kertomaan oman näkemyksensä siitä, miten uudet rakennukset pitäisi toteuttaa, esimerkiksi, mikä olisi paras paikka uusille vessoille.

- Olen iloinen, että UNICEF rakentaa luokkahuoneita kouluumme. Se tarkoittaa, että joka ikinen oppilas pääsee opiskelemaan sisätiloihin, Chimwemwe iloitsee.

Pian hänen on myös helpompi harrastaa lukemista, kun UNICEFin rakentama kirjasto valmistuu koululle.

Kylä, jossa Chimwemwe perheineen asuu, on hyvin köyhä. Myös Chimwemwen vanhemmilla on välillä vaikeuksia tarjota lapsille riittävästi ruokaa.

Chimwemwe kuitenkin kertoo, ettei hän koskaan jätä yhtään oppituntia väliin, vaikka joutuu välillä tulemaan kouluun nälkäisenä.

- Kun kasvan isoksi, minusta tulee sairaanhoitaja, hän kertoo tulevaisuudensuunnitelmistaan.

Jokaisella lapsella on oikeus oppia ja käydä kunnollista koulua. Päivätyökeräykseen osallistumalla keräämme rahaa Chimwemwen kotimaahan Malawiin. Kerätyjen varojen avulla UNICEF tekee töitä, jotta jokaisella malawilaisella lapsella olisi hyvät kouluolot ja opettajat.

Kiitos, että olet mukana toteuttamassa lapsen oikeuksia. Hyvää Päivätyökeräys-työpäivää!

Lapsen oikeudet koskevat jokaista lasta ja nuorta

TAVOITE	Tutustua lapsen oikeuksiin tai kerrata niitä sekä pohtia niiden merkitystä ja toteutumista omassa ja toisten nuorten elämässä.
TARVIKKEET	"Lapsen oikeuksien sopimuksesta" -video
KESTO	30 min.
OPS	AI, BI, GE, ET/US, HI, YH, TT Linkitty OPSin laaja-alaisiin osaamiskokonaisuuksiin L1, L2, L3, L4 ja L7.
KESTÄVÄ KEHITYS	Liittyy kestävä kehityksen tavoitteisiin 1-6 ja 16 (ks. s. 9).

OHJEET:

1. Katsokaa uusi yläkouluille ja keskiasteelle kohdennettu "Lapsen oikeuksien sopimuksesta" -video (kesto 2:49 min.) koulunne sähköisestä materiaali- ja oppimateriaalipankista tai Suomen UNICEFin sivustolta <https://www.unicef.fi/koulut/ihmisoikeus-ja-globaalikasvatustamateriaalit/videot/>.
2. Käykää yhdessä läpi, mikä on lapsen oikeuksien sopimus. Voit kertoa sopimuksesta seuraavien tietojen avulla:
 - Maailman päättäjät ovat Yhdistyneissä kansakunnissa, YK:ssa vuonna 1989 sopineet 54 oikeudesta, jotka kuuluvat maailman jokaiselle lapselle. Vuosi 2019 on lapsen oikeuksien sopimuksen 30-vuotisjuhlavuosi.
 - Kaikki oikeudet ovat perustavanlaatuisen tärkeitä ja välttämättömiä ja keskenään yhtä arvokkaita. Niitä ei voi ottaa keneltäkään pois.
 - Kaikki maailman maat, Yhdysvaltoja lukuun ottamatta, ovat sitoutuneet siihen, että valtio huolehtii lainsäädännön kautta, että oikeudet toteutuvat. Esimerkiksi Suomessa lakiin on kirjattu, että jokaisen lapsen on käytävä koulua eikä lasta saa satuttaa.
 - Oikeuksien toteutumisesta huolehtiminen on ensisijaisesti valtion vastuulla ja aikuisten tehtävänä. Myös lapset voivat vaikuttaa oikeuksien toteutumiseen. Esimerkiksi jokainen voi vaikuttaa omalla toiminnallaan siihen, että luokkakaverilla on turvallista ja hyvä olla koulussa ja oppia. (Oppilailta voi kysyä, miten.)

3. Pyydä oppilaita valitsemaan pareittain tai pienryhmissä yksi oikeus, mikä videolta jäi erityisesti mieleen. Miten kyseinen oikeus toteutuu oppilaiden mielestä Suomessa ja miten he arvelevat tämän toteutuvan muualla maailmassa? Käykää yhdessä läpi parien/ryhmien pohdintoja.
4. Pyydä seuraavaksi pareja/ryhmiä kirjaamaan ylös, mitkä lapsen oikeuksista toteutuvat omassa kouluympäristössä ja minkä suhteen on epäkohtia. Mitä jokainen oppilas voi tehdä sen eteen, että oikeudet toteutuisivat?
5. Kerro oppilaille, että valitettavasti, huolimatta lainsäädännöstä, oikeudet eivät toteudu kaikkialla ja kaikkien lasten ja nuorten kohdalla. Oikeuksista on tärkeää keskustella, jotta aikuiset, lapset ja nuoret tuntevat lapsen oikeudet ja osaavat edistää ja vaatia niiden toteutumista.

Päätösten avulla kohti kestäväää kehitystä

TAVOITE	Tutustua YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin, tarkastella niiden ajankohtaisuutta maailmassa sekä herätellä ajatuksia ja kiinnostusta globaalin muutoksen tarpeesta ja mahdollisuuksista.
TARVIKKEET	Läppärit tai muut laitteet sähköistä tiedonhakua varten. "Maailman suurin oppitunti, osa 3" -video
KESTO	75 min.
OPS	AI, BI, GE, ET/US, HI, YH, TT Linkittyy OPSin laaja-alaisiin osaamiskokonaisuuksiin L1, L2, L3, L4, L5 ja L7.
KESTÄVÄ KEHITYS	Liittyy kestävän kehityksen tavoitteisiin 1–17 (ks. s. 9)

OHJEET:

- Noin 5 minuutin johdatteluna aiheeseen, tarkastelkaa yhdessä viereisen sivun kuvaa kestävän kehityksen tavoitteista ja lukekaa tavoitteet lyhyesti läpi.
- Katsokaa uusi video kestävän kehityksen tavoitteista: "Maailman suurin oppitunti, osa 3" (kesto 4:40 min.) koulunne sähköisestä materiaalipankista tai Suomen UNICEFin sivustolta www.unicef.fi/koulut/ihmisoikeus-ja-globaalikasvatusmateriaalit/videoit/.
- Kerro oppilaille, että he muodostavat nyt uuden maailmanlaajuisen päätäntäelimen. Maailman tila on kriittinen; videossa mainitut kestävän kehityksen tavoitteet on saatava toteutumaan, jotta maapalloa voidaan suojella ilmastonmuutoksesta ja jotta maailmasta saadaan turvallisempi ja oikeudenmukaisempi paikka kaikille ihmisille. Olette kokoontuneet tätä varten kokoukseen. Kokouksessa työskennellään pienryhmissä.
 - ★ Ei haittaa, vaikka ratkaisut eivät olisi realistisia maailmantalouden, nykyisten konfliktien ym. kannalta. Tärkeintä on herätellä kiinnostusta, keskustelua ja ajatuksia sekä harjoitella oman mielipiteen muodostamista.
- Jaa oppilaat n. 4-5 hengen ryhmiin. Kerro, että valmistautuaksenne päätöksentekoon perehdytte ryhmässä kestävän kehityksen tavoitteisiin tarkemmin.
 - Ohjeista ryhmiä tutustumaan UNICEFin sivuilla kestävän kehityksen tavoitteisiin n. 20 minuutin ajan. Vastuita voidaan jakaa niin, että kukin ryhmän jäsen lukee pääkohdat 2-3 tavoitteesta ja kertoo lukemastaan lyhyesti muille ryhmässä.
<https://www.unicef.fi/unicef/tyomme-paakohteet/kestavan-kehityksen-tavoitteet/>
- Kokous alkaa. Kertaa oppilaille, että he muodostavat nyt ryhmiä, jotka päättävät maailman tärkeistä asioista. Apukysymyksiä:
 - Mitä päätätte lasten koulunkäynnistä?
 - Mitä päätätte terveydenhuollosta?
 - Millaista päätöksiä teette, jotta kaikilla olisi samat oikeudet riippumatta siitä, onko nainen, mies vai sukupuolivähemmistöön kuuluva?
 - Miten ruokaa kasvatetaan ja tuotetaan?
 - Mitä päätätte ihmisten palkoista?
 - Onko syytä asettaa joitakin kaikkia maailman ihmisiä koskevia kieltoja?
- Ryhvät voivat myös keskittyä johonkin tiettyyn aihealueeseen.
- Päätä keskustelu ja kiitä kaikkia osallistumisesta. Kokoa lyhyessä yhteisessä keskustelussa muutamia ajatuksia siitä, millä tavoin edellinen kuvitteellinen päätöksentekotilaisuus liittyy todellisuuteen. Tehdäänkö oikeasti maailman valtioissa tai valtioiden yhteisiä päätöksiä, jotka vaikuttavat edellä käsiteltyihin asioihin? Tiedätkö esimerkiksi Suomessa historiallisesti tapahtuneita muutoksia, jotka ovat parantaneet maapallon ja ihmisten hyvinvointia?

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET

#Agenda2030
#GlobalGoals

TIESITKÖ?

Maailman maat ovat yhdessä sopineet YK:n kestävän kehityksen tavoitteista. Niiden tarkoituksena on vuoteen 2030 mennessä poistaa äärimmäinen köyhyys, edistää tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta sekä suojella maapalloa. Tavoitteilla pyritään yhdessä siihen, että sekä meillä kaikilla että seuraavilla sukupolvilla olisi hyvä elää ja olla joka puolella maapalloa. Kestävän kehityksen tavoitteet koskevat kaikkia maailman maita ja ihmisiä, myös Suomea ja täällä asuvia ihmisiä. Tavoitteiden keskeinen ajatus on, ettei kukaan saa jäädä kehityksestä jälkeen.

Tavoitteiden saavuttaminen vaatii yhteistyötä yhteiskunnan eri tahoilta. Niin valtiot, kunnat, yritykset että järjestöt vaikuttavat toiminnallaan tavoitteiden saavuttamiseen. Myös koulut ja yksittäiset ihmiset muuttavat maailmaa. UNICEF työskentelee sen hyväksi, että kestävän kehityksen tavoitteet toteutuvat jokaisen lapsen elämässä – erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa olevien lasten elämässä. Muuten tavoitteita ei yksinkertaisesti voida saavuttaa.

Mikäli kaipaatte lisätietoa kestävän kehityksen tavoitteista voitte tutustua tavoitteisiin perusteellisemmin Suomen UNICEFin sivuilla osoitteessa www.unicef.fi/unicef/tyomme-paakohteet/kestavan-kehityksen-tavoitteet/.

TEHTÄVÄ 3

Hawa muuttaa maailmaa

TAVOITE	Tutustua malawilaisen koulun oppilaskuntatoimintaan ja verrata sitä suomalaiseen kouluun sekä saada tietoa lapsiavioliitoista yhteiskunnallisena ongelmana kehittyvissä maissa.
TARVIKKEET	"Hawa muuttaa maailmaa" -video, laitteet sähköistä tiedonhakua varten.
KESTO	75 min.
OPS	AI, GE, ET/US, HI, YH, TT Linkitty OPSin laaja-alaisiin osaamiskokonaisuuksiin L1, L2, L3, L4, L5 ja L7.
KESTÄVÄ KEHITYS	Liittyy kestävä kehityksen tavoitteisiin 1, 3, 4, 5, 10 ja 16 (ks. s. 9).

OHJEET:

1. Katsokaa yhdessä "Hawa muuttaa maailmaa" -video (kesto n. 7 min.) koulunne sähköisestä materiaali- ja oppilaskunnan sivustolta tai Suomen UNICEFin sivustolta www.unicef.fi/koulut/ihmisoikeus-ja-globaalikasvatusmateriaalit/videot/.
2. Keskustelkaa yhdessä seuraavista aiheista:
 - Millaista edistystä oppilaat ovat saaneet aikaan oppilaskunnan kautta Hawan koulussa?
 - Minkä asian oppilaiden ja opettajien vuorovaikutuksessa Hawa kertoi kehittyneen?
 - Miten tämä eroaa mielestäsi siitä, miten oppilaat voivat puhua opettajille omassa koulussasi? Tiedätkö, onko Suomessa ollut aina näin?
 - Millä tavalla Hawa ja muut oppilaat pystyvät vaikuttamaan toisten tuntemiensa nuorten elämään, etenkin jos joku on vaarassa joutua lapsiavioliittoon?
3. Kerro, että kehittyvissä maissa noin joka kolmas tyttö joutuu naimisiin alle 18-vuotiaana. Lapsiavioliitto on rike lapsen oikeuksia vastaan, oli kyseessä sitten tyttö tai poika. Kerro lisäksi, että on tärkeää luoda lainsäädäntö, joka määrittelee avioliiton alaikärajan 18 vuoteen. Malawissa laki tuli voimaan 2017, mutta lain toteutusta on myös valvottava käytännössä.
 - Ohjeista oppilaat lukemaan lisätietoa aiheesta n. 10–15 min. ajan UNICEFin sivuilta osoitteesta <https://www.unicef.fi/unicef/tyomme-paakohteet/suojelu/lapsiavioliitto/>.
 - Vaihtoehtoisesti, ohjeista oppilaat keskustelemaan siitä, millä tavalla lapsiavioliitot ovat vahingollisia ja ihmisoikeusrikkomus.
4. Jaa oppilaat pienryhmiin ja jaa ryhmien kesken seuraavat aiheet. Aiheista tehdään muutaman minuutin pituiset näytelmät. Mahdollisuuksien mukaan jaa ryhmät niin, että jokaisesta aiheesta tulee ainakin yksi esitys.
 - Yksi Hawan kylän nuorista on joutumassa naimisiin itseään 20 vuotta vanhemman aikuisen kanssa. Nuoren huoltaja uskoo tämän olevan hyvä asia hänelle ja esittää tästä ajatuksia. Hawa ja oppilaskuntakaverit kertovat tärkeää faktaa siitä, miksi avioliitto ei pidä missään nimessä järjestää.
 - Hawa ja hänen oppilaskuntakaverinsa puhuvat opettajalle siitä, että opettajien tulisi kuunnella oppilaita ja oppilailla pitäisi olla mahdollisuus kertoa heille tärkeistä asioista opettajille. Miten opettaja reagoi tilanteessa?
 - Oppilaskunnan jäsenet Hawan koulussa keskustelevat siitä, millaisia parannuksia koulussa olisi saatava aikaan, jotta kaikilla olisi hyvä olla ja oppia koulussa.
 - Suomalaisessa koulussa oppilaskunnan hallitus pitää kokousta.
6. Katsokaa koko luokan kesken esitykset.
7. Kokoa aihe seuraavalla tavalla:
 - Kysy oppilailta, mitä ajatuksia näytelmät herättivät.
 - Kysy, mitä eroa oman koulun oppilaskunnassa käsiteltävillä asioilla on Hawan kouluun. Mikä asia yllätti erityisesti?

TEHTÄVÄ 4

Missä vaatteesi on valmistettu?

TAVOITE	Ymmärtää globaalia talousjärjestelmää vaatteiden tuotantoketjujen kautta. Pohtia, miksi vaatteiden ja tavaroiden tuotanto painottuu joillekin alueille. Pohtia, miten halpatuotanto liittyy lapsen oikeuksiin.
TARVIKKEET	Maailmankartta näkyville esim. älytaululle.
KESTO	20 min.
OPS	AI, BI, GE, ET/US, HI, YH, TT Linkittyy OPSin laaja-alaisiin osaamiskokonaisuuksiin L1, L2, L3, L4, L5 ja L7.
KESTÄVÄ KEHITYS	Liittyy kestävän kehityksen tavoitteisiin 1-17 (ks. s. 9).

OHJEET:

1. Tarkastelkaa maailmankarttaa.
(Esim. www.amcharts.com/visited_countries/)
Kerratkaa yhdessä läpi eri maanosat.
2. Pyydä oppilaita katsomaan, missä jokin oma vaate tai tavara on valmistettu.
3. Merkitse / pyydä oppilaita merkitsemään maat maailmankartalle.
4. Tarkastelkaa karttaa. Keskittykö vaatteiden tuottaminen jonnekin päin maailmaa? Miksi? Kerro, että yritykset pyrkivät useimmiten valmistamaan tuotteensa halvalla, jotta voitto olisi suuri. Keskustelkaa oppilaiden ikätasolle sopivasti, miksi vaatteiden valmistaminen on halvempaa esimerkiksi Bangladeshissa kuin Suomessa:
 - Vaatteita on yleensä halvempi valmistaa maissa, joissa elintaso on alhaisempi ja lainsäädäntö ja lainvalvonta heikottomampaa tai ihmisoikeusnäkökulmasta huonompaa. Opettajalle tiedoksi ja keskustelun tueksi: työvoima ei ole järjestäytynyt kaikkialla eikä siten pysty vaatimaan, työehtojen sopiminen ei ole kaikkialla työntekijöille mahdollista tai sallittua, lainsäädäntö ei ole työntekijän kannalta yhtä hyvä kaikkialla, lainvalvonta ei ole yhtä tehokasta kaikkialla, työvoimasta on liikatarjontaa suuren väestönkasvun maissa.
 - ILO:n selvityksen (2017) mukaan 18 miljoonaa lasta työskentelee teollisuuden parissa, kaivoksilla ja tehtaissa. Lisäksi osa plantaaseilla työskentelevistä lapsista kerää puuvillaa, kahvia tai teetä.
 - Kerro myös, että tiedon lisääntymisen myötä yhä useampi yritys on aiempaa tarkempi alihankkijoidensa työolosuhteista, esimerkiksi siitä, millaiset työolosuhteet vaatemerkin vaatetehtaalla on.

5. PURKU:

- Kertaa, että jokaisella lapsella on oikeus olla tekevä työtä. Työtä tekevän lapsen muutenkaan ihmisoikeudet eivät toteudu. Lisäksi, jos lapsi tekee päivisin töitä, hän ei pääse kouluun eikä köyhyyden kierre katkea.
- Kerro, että lasten työntekeä estetään ja siihen puututaan sekä lainsäädännöllä että lainvalvonalla. Monet järjestöt, kuten UNICEF tekevät yhteistyötä yritysten kanssa, jotta lapsen oikeudet huomioitaisiin. Lisäksi kuluttajat – eli jokainen meistä – voi vaatia tietoa siitä, missä ja miten ostetut tuotteet, esimerkiksi vaatteet, valmistetaan.

- 12.6. vietetään kansainvälistä lapsityön vastaista päivää
- Voitte myös keskustella, mistä materiaalista vaatteet ovat valmistettu ja missä materiaalit tuotetaan. Lisätietoa saa esimerkiksi Eettisen kaupan puolesta ry:n Vaatteet -oppimateriaaleista: <https://eetti.fi/materiaalit/oppimateriaalit/vaatteet/>

LÄHDE: Lapsen oikeus!, osa 4, Suomen UNICEF 2018. Harjoitusta muokattu.

UNICEF-tietovisa

TAVOITE	Tutustua UNICEFin toimintaan ja kehityskysymyksiin.
TARVIKKEET	Muistiinpanovälineet. (Laitteet sähköistä tiedonhakua varten.)
KESTO	15 min.
OPS	AI, BI, GE, ET/US, HI, YH, TT Linkittyy OPSin laaja-alaisiin osaamiskokonaisuuksiin L1, L2, L3, L4, (L5) ja L7.
KESTÄVÄ KEHITYS	Liittyy kestävän kehityksen tavoitteisiin 1-5, 10 ja 16 (ks. s. 9).

OHJEET:

Luokassa kysymykset voi näyttää taululla ja voitte käyttää nettiä oikeiden vastausten etsimiseen. Kysymyksistä voi myös esimerkiksi tulostaa kouluun ras-
teja ja lähettää oppilaat vastaamaan kysymyksiin.

Kysymykset

1. YK:n lapsen oikeuksien sopimus täyttää vuonna 2019...

a) 10 b) 20 c) 30 vuotta.

2. YK:n lastenjärjestö UNICEF perustettiin vuonna...

a) 1946 b) 1966 c) 1996.

3. Kestävän kehityksen tavoitteet koskevat...

a) Afrikan maita b) Aasian maita c) kaikkia maailman maita.

4. Koulun ulkopuolella on maailman kouluikäisistä lapsista...

a) joka kahdeskymmenes b) joka kymmenes
c) joka viides.

5. Vuonna 1980 noin 20 prosenttia maailman lapsista sai elintärkeitä rokotteet. Vuonna 2016 rokotukset sai...

a) 45 % b) 66 % c) 86% kaikista maailman lapsista.

6. UNICEF auttoi Suomea, kun Suomen lapset tarvitsivat apua...

a) Vuosina 1914–1918 b) 1947–1951 c) 1992–1994.

7. Missä taksvärkin keräyskohde Malawi sijaitsee?

a) Etelä-Amerikassa b) Pohjois-Afrikassa
c) eteläisessä Afrikassa

8. Malawissa äärimmäisessä köyhyydessä elää...

a) pieni määrä ihmisiä b) noin puolet ihmisistä
c) noin 70 % ihmisistä

Vastaukset:

1c, 2a, 3c, 4c eli 262 miljoonaa 6-17-vuotiasta, 5c, 6b,
7c, 8c

© UNICEF/Lehtipuu

